

“Hakimliğimizce yapılan inceleme sonucunda, Hakimliğimizin yetkili olduğu, başvurunun süresi içinde yapıldığı, başvuru konusu idari yaptırım kararının Sulh Ceza Hakimliğince incelenebilecek kararlardan olduğu ve başvuranın başvuru hakkı olduğu anlaşılmalı ve başvurunun usulden kabulüne karar verilmiş ancak idari yaptırımın uygulanmasına dayanak teşkil eden hükmün Anayasaya aykırı olması sebebiyle bu konuda Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verilmiştir.

Yüksek Mahkemenin kararlarında da belirtildiği üzere; Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Kanun koyucu, kamu düzeninin korunması amacıyla ceza hukuku alanında düzenleme yaparken Anayasa'ya bağlı kalmak şartıyla toplumda hangi eylemlerin suç sayılacağı ve suç sayılan bu eylemlerin hangi tür ve ölçüde cezai yaptırıma bağlanacağı konusunda anayasal sınırlar içinde takdir yetkisine sahiptir. Bu yetki, idari yaptırımlar bakımından da geçerlidir.

Anayasa'nın 38. maddesinin birinci fıkrasında, "Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz."; üçüncü fıkrasında, "Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur." denilerek suçun ve cezanın kanuniliği esası benimsenmiş; yedinci fıkrasında ise ceza sorumluluğunun şahsi olduğu belirtilerek herkesin, kendi eyleminden sorumlu tutulacağı, başkalarının suç oluşturan eylemlerinden dolayı cezalandırılmayacağı kabul edilmiştir.

Ceza sorumluluğunun şahsiliği ceza hukukunun temel kurallarındandır. Cezaların şahsiliğinden amaç, bir kimsenin işlemediği bir fiilden dolayı cezalandırılmamasıdır. Diğer bir anlatımla, bir kimsenin başkasının fiilinden sorumlu tutulmamasıdır. Bu ilkeye göre asli ve ferî fail olmayan kişilerin bir suç sebebiyle cezalandırılmaları mümkün değildir. Anayasa'nın 38. maddesinde idari ve adli cezalar arasında bir ayrım yapılmadığından idari para cezaları da bu maddede öngörülen ilkelere tâbidir.

Bu bilgiler ışığında itiraz konusu somut olay incelendiğinde; başvuruda bulunan ... adına trafik sicilinde kayıtlı ve tescilli olan ... plaka sayılı otobüs niteliğindeki araç, şoför olarak çalışan ... tarafından kullanıldığı sırada karışmış olduğu maddi hasarlı trafik kazası sonrası görevli trafik ekipleri tarafından yapılan denetimde araçtaki takograf cihazının kullanılır durumda bulundurulmaması kabahati nedeni ile sürücü ... hakkında idari para cezası düzenlenmiştir. Bunun yanında sürücünün aynı zamanda araç sahibi olmaması nedeniyle araç sahibi olan muteriz ... hakkında da iptal başvurusuna konu 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu 31. maddesinin 2. fıkrasının 2. cümlesinde yazılı "Sürücü aynı zamanda araç sahibi değilse ayrıca, tescil plakasına da aynı miktar için ceza tutanağı düzenlenir." hükmü uyarınca idari para cezası uygulanmıştır. Otobüslerde takograf bulundurmamak ve kullanmamak, kullanılabilir durumda bulundurmamak şeklinde yasa da tarif edilen kabahatte, takografin araçta kullanılabilir durumda bulunmasına rağmen kullanılmadığı durumlarda ve sürücü aynı zamanda araç sahibi olmadığında, tescil plakasına da aynı miktar için ceza tutanağı düzenleneceği belirtilmekte, araç sahibinin kusurunun bulunup bulunmadığı, sürücüye bu yönde bir talimatı olup olmadığına bakılmaksızın idare tarafından yaptırım uygulanmaktadır. Bu

durum ise işlemediği bir fiilden dolayı araç sahibine yaptırım uygulanmasına neden olabilecek niteliktedir. Bu hususun irdelenmesi noktasında Hakimliğimizce 15/02/2023 günü araç sürücüsü ... duruşma açılarak tanık sıfatıyla dinlenmiş ve beyanında özetle; "Takograf kullanılmaması hususunda muteriz şirket yetkililerinin bir bilgisinin veya rızasının bulunmadığını, bu hususta bir talimat almadığını" ifade etmiştir. Dolayısıyla, otobüslerde takograf kullanılmaması ve sürücünün araç sahibi olmaması halinde tescil plakası sahiplerine sadece ruhsat sahibi olmaları nedeniyle yaptırım uygulanması cezaların şahsiliği ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Öte yandan, Anayasa ve ceza hukukunun temel kuralları uyarınca, kişilere ceza verilebilmesi için hukuka aykırı eylemin kanunda belirtilmiş olması ve bu eylemin o kişi tarafından gerçekleştirilmiş olduğunun kanıtlanması gerekmektedir. İtiraz konusu kuralda araç sahibinin hangi eyleminin suç sayıldığı açık bir şekilde gösterilmediği gibi araç sahibi olma ile suç arasındaki illiyet bağının ne suretle oluştuğu da belirtilmemiştir. Bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 2 nci ve 38 inci maddesine aykırılık teşkil eden 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu 31. maddesinin 3. fıkrasının 2. cümlesinde yazılı "Sürücü aynı zamanda araç sahibi değilse ayrıca, tescil plakasına da aynı miktar için ceza tutanağı düzenlenir." cümlesinin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmak gerektiğine Mahkememizce kanaat getirilmiştir.

III- NETİCE VE TALEP: Yukarıda açıklanan gerekçe ve nedenlerle;

1- 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2 nci ve 38 inci maddelerine aykırı olduğu görülen 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu 31 inci maddesinin ikinci fıkrasının "Sürücü aynı zamanda araç sahibi değilse ayrıca, tescil plakasına da aynı miktar için ceza tutanağı düzenlenir." biçimindeki ikinci cümlesinin iptali için Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 152., 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesi'ne BAŞVURULMASINA,

2- Anayasaya aykırılığın değerlendirilmesi için dosya içeriği ve belgelerin onaylı birer suretinin dizi listesine bağlanarak ANAYASA MAHKEMESİNE GÖNDERİLMESİNE,

3- Başvurunun, Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karara kadar ve en fazla 5 ay süre ile GERİ BIRAKILMASINA,

4- 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152/3. fıkrasının amir hükmü gereği dosyanın Anayasa Mahkemesi'ne gelişinden başlamak üzere beş ay içinde karar verilmesinin beklenmesine, bu süre içinde karar verilmezse başvurunun yürürlükteki Kanun hükümlerine göre son uçlandırılmasına, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse bu karara uyulmasına,

5- Kararın başvuruda bulunan ve karşı tarafa ayrı ayrı tebliğine,

Dair, dosya üzerinde yapılan inceleme neticesinde Hakimliğimizce karar verilmekle, Anayasaya aykırılığın değerlendirilmesi Yüksek Mahkemenizden arz olunur."